



הוועדה לאינטראקציה עם החברה הישראלית באש"ף

העמדה הפלסטינית בסוגיות הליבה



תוכן דברים

3.....	העמדה הפלסטינית בסוגיות הליבה
4.....	הקדמה
6.....	תקציר היסטורי
15.....	העמדה הפלסטינית
15.....	בסוגיות הסדר קבע
16.....	גבולות:
18.....	התנחלויות:
21.....	ירושלים
22.....	פליטים
23.....	מים
24.....	נושאים אחרים שנויים במחלוקת
24.....	ביטחון
25.....	הסתה
27.....	יהדות המדינה וחוק הלאום
29.....	הכרת האו"ם במדינת פלסטין
30.....	תמיכה במשפחות של שאהידים, אסירים ועצירים
34.....	המצב ברצועת עזה

העמדה הפלסטינית בסוגיות הליבה

חוברת זו מציגה את עמדות היסוד של אש"ף, הנציג הלגיטימי והבלעדי של העם הפלסטיני, להסדר קבע, המתבסס על פתרון שתי מדינות, ישראל ופלסטין, זו לצד זו על קווי 4 ביוני 1967.

אנו מעודדים את העם בישראל ויהודי העולם ואת כל חברי הקהילה הבינלאומית לעיין בחוברת זו וללמוד מקרוב את העמדה הפלסטינית השואפת לחידוש מידי של משא ומתן על מנת להגיע להסכם שלום המביא קץ לכיבוש, ומספק שלום וביטחון לישראל וחופש ועצמאות לעם הפלסטיני.

קווי היסוד של העמדה הפלסטינית:

- גבולות ה- 4 ביוני 1967 הם הבסיס להסכם השלום בין שתי המדינות, ישראל ופלסטין.
- ירושלים תישאר עיר פתוחה, ויישמר בה חופש פולחן למאמיני שלוש הדתות במקומות הקדושים שלהם.
- ירושלים המערבית תהיה בירתה של ישראל וירושלים המזרחית תהיה בירתה של מדינת פלסטין.
- פתרון הוגן ומוסכם לבעיית הפליטים הפלסטינים המתבסס על החלטת האו"ם 194 ועל יוזמת השלום הערבית משנת 2002.
- הסכם השלום בין שתי המדינות מסמן סוף התביעות ויוצר את היסודות לנורמליזציה ודו-קיום בין ישראל ופלסטין.

הקדמה

בנסיבות החשוכות ביותר, ובזמן שמאבקנו נמשך למען שחרורנו מהכיבוש והשגת עצמאותנו, ובעיצומו של הקרב לבנות את מדינתנו הלאומית העצמאית על גבולות יוני 1967, שבירתה ירושלים המזרחית, וכדי להשיג פתרון צודק לסוגיית הפליטים הפלסטינים, ההנהגה הפלסטינית, בראשות הנשיא מחמוד עבאס, לא זנחה את הדיאלוג עם האחר. במקום זאת, היא ביקשה להיכנס לדו שיח סביב כל הטיעונים והתובנות, בהתבסס על החלטות קודמות של המועצה הלאומית הפלסטינית מאז אמצע שנות השבעים ועד ימינו. כל זאת על מנת לבסס תרבות של שלום אמת ובר קיימה וצודק בתוך החברה הישראלית שממשיכה לחיות עד עצם היום הזה עם אופורית הניצחון של שנת 1967. שאיפותיה הטריטוריאליזם של ישראל גברו ואיתן גם גדל הרצון להמשיך לנצח בשליטתה על העם הפלסטיני ועל אדמת מולדתו.

הוועדה לאינטראקציה עם החברה הישראלית באש"ף הכינה חוברת זו, הכוללת תשובות ברורות לשאלות השונות שהועלו בעבר, והן מתעוררות כעת, ויש בהן להועיל גם בעתיד עם התפתחות האירועים. הוועדה מקווה שנייר זה ישרת כאמצעי תקשורת ישיר וברור עם כל מרכיבי הציבור בישראל על מנת לאחד את המאמצים של כל הערבים והיהודים להגיע לפתרון צודק, בר קיימא ומקיף לסכסוך על בסיס פתרון שתי המדינות, פלסטין וישראל, על פי גבולות יוני 1967, פתרון שיספק לכולם ביטחון, שלום, חופש והעצמאות.

מכיוון שאי אפשר לסמוך על הזמן, והוא עלול לשאת עתיד שתוצאותיו לא טובות לאף צד, עלינו לנצל את ההזדמנות היום כדי להגיע לפתרון של שתי מדינות, לפני שרוחות הקיצוניות ישתלטו על האזור כולו. זו העמדה הפלסטינית מאז 1988 ואנחנו עדיין ממתינים לשותף הישראלי, המבקש להגיע להסכם שיסיים את הסכסוך על בסיס זה. כאשר יש רצון למצוא פתרון, חייבת להיות דרך לממש אותו. וזוהי דרכנו.

הוועדה לאינטראקציה עם החברה הישראלית באש"ף

מרץ 2019

תקציר היסטורי

תהליך השלום הישראלי-פלסטיני לא התחיל במדריד בשנת 1991, אלא במסמך העצמאות הפלסטיני, אשר הקריא אותו המנהיג המנוח יאסר ערפאת בפני המועצה הלאומית הפלסטינית באלג'יר ב-15 בנובמבר 1988, שבו אש"ף הכריז על קבלתם של החלטות האו"ם, כולל החלטה 181 (1947), החלטות מועצת הביטחון 242 (1967) לאחר המלחמה, ו-338 שקראה להפסקת אש במלחמת יום כיפור בשנת 1973 ויישום ההחלטה 242, בנוסף להחלטת העצרת הכללית של האו"ם מס. 194 ביום 11 בדצמבר 1948 שהתייחסה לזכויותיהם של הפליטים הפלסטינים.

החלטות בינלאומיות אלה לא היו מהוות הכרה רק בזכותה של ישראל לחיות בגבולות בטוחים ומוכרים, אלא גם הכרה בזכות העם הפלסטיני למדינה לאומית עצמאית. ההחלטה 181 דיברה על חלוקת פלסטין ההיסטורית לשתי מדינות, ערבית ויהודית. ההחלטה 242 ציינה בדברי ההקדמה את עקרון "אי קבילות של השתלטות על שטחי האחר בדרכי מלחמה." כלומר השתלטותה של ישראל על כל אינץ' מהשטחים הערביים שכבשה במלחמת יוני 1967 אינה מותרת על פי החוק הבינלאומי. וזה מתייחס לגדה המערבית, כולל ירושלים המזרחית, רצועת עזה, מדבר סיני המצרי, ורמת הגולן הסורית, וכן שטחים ירדנים וחוות שבעה בלבנון.

לאחר מכן התקיימה ועידת השלום הבינלאומית במדריד בסוף אוקטובר 1991 והניחה את היסוד לפתרון מדיני לסכסוך על פי המשוואה של "שטחים תמורת שלום". וזה אומר

שישראל צריכה לסגת מכל השטחים הערביים שכבשה ב - 1967, אם היא רוצה בשלום מלא באזור. כלומר, כל נסיגה חלקית לא תשיג שלום מלא לישראל. למען האמת ההיסטורית, ראש ממשלת ישראל לשעבר יצחק רבין המנוח, הבין את הכלל הזה לחלוטין: כאשר נשאל באחד הימים על מידת נכונותה של ישראל לסגת מרמת הגולן, אמר רבין "עומק הנסיגה נקבע לפי עומק השלום עם סוריה." משמעות הדבר היא כי נסיגה ישראלית מלאה מרמת הגולן תביא את ישראל לשלום מלא עם סוריה. אבל רבין נרצח. פרס נבחר לראשות הממשלה אך כהונתו הייתה קצרה. בעקבות נתניהו, שנכשל בבחירות 1999 לטובת אהוד ברק, פתח נשיא ארה"ב, ביל קלינטון, במשא ומתן לשלום בין סוריה וישראל בפרדססאון שבוושיונגטון בינואר 2000, בו השתתפו ברק ושר החוץ הסורי פארוק אל-שרע. על פי עדותו של יד ימינו של ברק במשא ומתן עם סוריה, האלוף אורי שגיא, שכיהן בעבר כראש אגף המודיעין בצבא (1991-1995), לא היה לברק את האומץ הדרוש כדי להגיע להסכם שלום עם סוריה על בסיס נסיגה לקווי הרביעי ביוני 1967, אף שהפער בין העמדות הסוריות לישראליות, לדברי אורי שגיא עצמו, היה הרבה פחות מהפער בין העמדות הפלסטיניות והישראליות. ברק לא היה די אמיץ להגיע לשלום עם סוריה. לכן נשאלת השאלה כיצד יהיה לו אומץ להגיע להסדר עם הפלסטינים, בעוד שהמחלוקת עמם עמוקה יותר ומורכבת עוד יותר? התוצאה של מה שקרה בעידן ברק עדיין קיימת עד היום. האזור שילם וממשיך לשלם את מחיר ההצהרה השגויה והמסוכנת ביותר שברק אז אמר כאשר טען כי אין פרטנר פלסטיני לשלום עם ישראל.

לאחר מדריד התקיים מו"מ סודי בין אש"ף וישראל באוסלו והוביל להסכם היסטורי ב 13 בספטמבר 1993, אשר לראשונה הוכיחו שני הצדדים, הפלסטיני והישראלי, את יכולתם להגיע להסכם, אפילו ללא התערבות או גישור על ידי גורמים אחרים, אם כי שני הצדדים הבינו כי כל הסכם ביניהם חייב לקבל תמיכה פוליטית וכספית מלאה מהקהילה הבינלאומית, במיוחד ארה"ב. אבל ההתפתחויות שלאחר חתימת הסכם אוסלו הראו כי ארה"ב לא הייתה מתווכת הוגנת בתהליך השלום. היא הוכיחה שהיא עומדת לצידה של המדינה הכובשת. הסכם אוסלו נחתם כשיא פוליטי של האינתיפאדה הפלסטינית הראשונה, שיסד את העקרונות לשלום אמת בין הפלסטינים לבין הישראלים, בהובלת שני המנהיגים המנוחים יאסר ערפאת ויחזק רבין, שאז קראו לו "שלום האמיצים."

האופוריה של חתימת הסכם אוסלו הייתה קצרה. רצח יחזק רבין על ידי יגאל עמיר, יהודי ופעיל ימין קיצוני, פוצץ את כל מה שרבין וערפאת ייסדו למען שלום צודק ובר קיימא באזור. מאז החתימה על הסכם אוסלו עברה רבע מאה, והקיפאון ממשיך עד היום בגללן של ממשלות בישראל, שכיהנו לאחר הרצח, וכל אחת הפרה בדרכה את ההסכם והתנערה מהמחויבות שלה כלפיו. ראש הממשלה לשעבר, אהוד אולמרט, נקט עמדה שונה כשהתקיים בתקופתו משא ומתן רציני בין הצדדים והיה ביכולתו להוביל להסכם על מעמד הקבע, אילו משטרת ישראל לא הייתה פותחת בחקירתו בגין אישומי שחיתות. כך נאלץ אולמרט לוותר על תפקיד ראש הממשלה. ובעקבותיו בא בנימין נתניהו, שעשה כל שביכולתו, מאז נכנס לתפקידו ב -2009, כדי לטרפד את ההסכם, לחסל את פתרון שתי המדינות, ולהנציח את הכיבוש הישראלי.

ישראל השתמשה בתהליך השלום מאז השקתו ככיסוי ליצירת עובדות חדשות בשטח. מספר המתנחלים היהודים בגדה המערבית (כולל ירושלים המזרחית וסביבותיה) עלה מאז, והוא קרוב ל 760 אלף. ישראל השתמשה בצמיחה הדמוגרפית הזו כעילה, וטענה בפני הקהילה הבינלאומית כי פתרון שתי מדינות כבר אינו אפשרי היות וכל ממשלה ישראלית, תהיה אשר תהיה, לא תוכל לפנות את המספר העצום הזה של מתנחלים, במיוחד לאור "הקשיים" שעמדו בפני ממשלת שרון בשנת 2005 כשפינתה כמה אלפים מרצועת עזה במהלך הנסיגה החד צדדית. ולאחרונה, ערב הבחירות לכנסת באפריל 2019, צצה תופעה חמורה ביותר כאשר מספר חברי כנסת מהליכוד ומהימין הקיצוני חתמו על תצהיר שבו התחייבו למנוע הקמת מדינה פלסטינית ולהגדיל את מספר המתנחלים בגדה המערבית לשני מיליון!

בהיעדר ממשלה בישראל שמוכנה להגיע לשלום, ואחרי ההכרה בפלסטיין כמדינה לא חברה באו"ם (החלטת העצרת הכללית של האו"ם מס. 19/67 ביום 29 בנובמבר, 2012) עלה הצורך לפתוח בערוצים פורמליים של הידברות עם מגזרים שונים בחברה הישראלית על מנת ליידע אותם כי המשך הכיבוש הישראלי לא יספק להם שלום ולא ביטחון, וכי הדרך היחידה לשלום צודק וכולל היא תכנית השלום הפלסטינית משנת 1988 שמבוססת על הקמת המדינה הפלסטינית העצמאית ובירתה ירושלים המזרחית, לצידה של מדינת ישראל על פי גבולות יוני 1967 עם פתרון צודק ומוסכם בסוגית הפליטים הפלסטינים על פי החלטת האו"ם 194 מיום 11 בדצמבר 1948, וכפי שנכתב ביוזמת השלום הערבית שאומצה על ידי הפסגה הערבית בביירות במרץ 2002, כך

ששתי המדינות יחיו בשכנות טובה וביחסים נורמליים. פתרון שתי המדינות יישאר אינטרס אסטרטגי עליון לא רק לפלסטינים אלא גם לישראלים ולכל עמי האזור.

החברה הישראלית עדיין סובלת מאי קבלת האמת וממסע דיסאינפורמציה שמטרתו דמוניזציה של העם הפלסטיני, ושכנוע הציבור בישראל כי אין פרטנר פלסטיני לשלום אמת. הדבר נעשה דרך מערכת תקשורת משולבת הפועלת בפיקודה של ממשלת ישראל, ותחת הדרכתו הישירה של ראש הממשלה בנימין נתניהו, שרוצה להבטיח את המשך הכיבוש הישראלי, להשתמש בזמן ובנסיבות המתפתחות כדי לכפות עובדות חדשות בשטח, להפוך את פתרון שתי המדינות לבלתי אפשרי, ולהאריך את הסכסוך בין שני הצדדים עד בלי סוף.

למרבה הצער, מדיניות מסיתה זו בראשות נתניהו מאז היבחרו בשנת 2009, שאלה הצטרפו גם שרי ממשלה ופקידי המדינה השונים, הציבה שכבות שונות מהציבור בישראל נגד העם הפלסטיני. חלקם אפילו תמכו במדיניות ובפעולות רבות של ישראל נגד הפלסטינים בשטחים. היינו עדים לעובדה כי מדיניות הפקעת אדמותיהם של הפלסטינים, תוך כדי חיזוק יישובים יהודים, והריסת בתים, מעצרים, פשיטות חוזרות לערים, כפרים, ומחנות פליטים בשטחים, התקיימה בקו אחד עם עליית השפעת כוחות הימין הקיצוני בישראל שהשתלט על השלטון והוביל את האזור כולו לקראת הרס נוסף.

במציאות הזאת, ואחרי שנים של דיאלוג, גם ביוזמות פלסטיניות וגם כהיענות פלסטינית ליוזמות פרטיות או קולקטיביות של ישראלים, ההנהגה הפלסטינית ממשיכה

להאמין בצורך ובחשיבותם של דיאלוג והידברות עם החברה הישראלית על כל מרכיביה על מנת להסביר את העמדה הפלסטינית מצד אחד, ומצד שני להבין את אופי העמדות הישראליות, ולאחר מכן לתת את התשובות הנכונות לשאלות הנשאלות בישראל. כל זאת על מנת לפתח הבנה של תרבות שלום צודק לכולם, ולהגיע לפתרון אמת לנושאים השונים של הסכסוך, העולה בקנה אחד עם הלגיטימציה הבינלאומית, ומיישם את זכויותיהם של הפלסטינים לחופש ועצמאות, ואת צרכיהם של הישראלים לשלום וביטחון. פתרון זה יוביל את שני הצדדים לשותפות ערכית המבוססת על כיבוד זכויות האזרח וחופש הדתות, וכן להתפתחות היחסים בתחומים שונים כדי להגיע לשכנות טובה ודו-קיום בין ישראלים לפלסטינים על בסיס הכרה הדדית בין שתי המדינות, ישראל ופלסטין, על גבולות יוני 1967.

ישנו מגוון רחב של סוגיות שנותרו ללא פתרון בין הפלסטינים לישראלים, כולל מה שמכונה סוגיות הסדר הקבע כמצוין בהסכם אוסלו; וגם סוגיות אחרות השנויות במחלוקת שעולות יום יום עם המשך הכיבוש מצד אחד, ומצד שני מהקפאון בתהליך המדיני. סוגיות הסדר הקבע לא השתנו וממשיכות להוות את הבסיס של הסכסוך בין שני הצדדים. גם כך את העמדה הפלסטינית כלפיהם אינה משתנה וממשיכה להסתמך על יסודות התוכנית המדינית שאושרה על ידי המועצה הלאומית הפלסטינית בנובמבר 1988 באלג'יריה. סוגיות אלה הן ירושלים, גבולות, פליטים, התנחלויות ומים. זה אומר שהמו"מ על הסדר הקבע חייב להתמקד בדרכים הנדרשים כדי להתמודד עם נושאים מרכזיים אלה, ולאחר מכן ביצוע הנסיגה הישראלית המלאה, מימוש פתרון צודק לסוגיית

הפליטים, והעברה של סמכויות כוחות הכיבוש הישראלי למדינה הפלסטינית. אין זה נכון כי המו"מ על הסדר קבע הוא זה שיקבע את צורתו של פתרון הסופי אלא הוא משרטט את מפת הדרכים כדי להגיע לפתרון הקבע שאומץ מזה שנים רבות על ידי הקהילה הבינלאומית, והוא פתרון של שתי מדינות על סמך קווי 4 ביוני 1967. לכן אין צורך להמציא את הגלגל מחדש. זהו בדיוק ההסבר לעמדה הפלסטינית המסרבת לחדש את השיחות למען שיחות, אלא דורשת חידוש המו"מ עלפי לוח זמנים ספציפי בחסות בינלאומית כדי שיוביל לסיום הכיבוש על פי העקרונות שאושרו על ידי הלגיטימציה הבינלאומית המשתקפת בצורה ברורה ביותר דרך ההחלטה 67/19 של העצרת הכללית באו"ם ב-29 בנובמבר 2012, אשר שידרגה את מעמדה של פלסטין למדינה לא חברה באו"ם. בנוסף לכך ציינה החלטת מועצת הביטחון 2334 ב-23 בדצמבר 2016, שכל האמצעים שנקטה בהם ישראל בשטחים שכבשה מאז 1967, כולל בניית ההתנחלויות, הם בלתי חוקיים בעליל, בעוד שההודעה המייעצת של בית הדין הבינלאומי לצדק בעניין גדר הפרדה הבהירה שהחוק הבינלאומי תקף על השטחים הכבושים וכי הצעדים הישראליים, כולל בניית חומת הפרדה, הם צעדים בלתי חוקיים בעליל על פי החוק הבינלאומי.

אם נמחיש את המכשולים החשובים ביותר שמנעו הסכם שלום סופי באזור, נציין את בניית ההתנחלויות בנוסף לרצח רבין. רבין נרצח ואתו הכללים וההבנות, שקבע עם הנשיא הפלסטיני המנוח יאסר ערפאת כדי להשיג את שלום האמיצים, ירדו לטמיון. מאז הרצח ועד היום, תהליך השלום לא ראה שביב של תקווה שהייתה יכולה להיות מיוצגת על ידי עצירת פעילות ההתנחלות בשטחים, אם כי הזדמנות זו הייתה

קיימת בשנה האחרונה לכהונתו של אולמרט; שאישר ביותר מתדרוך אחד לעיתונאים כי לולא התערבות משטרת ישראל בחקירות של מקרי שחיתות ושוחד המיוחסים לו, אפשר היה להגיע להסכם שלום עם הנשיא מחמוד עבאס בחודשים שנותרו לכהונתו כראש ממשלת ישראל לקראת סוף 2008.

לאחר רצח רבין נערמו שורה של מכשולים אחרים שהחלו עם עלייתו של נתניהו לשלטון. מאז הקדנציה הראשונה שלו במאי 1996, המטרה של נתניהו הייתה ביטול הסכם אוסלו ותוצאותיו. נתניהו אישית צולם בסרט שתועד בערוץ יו טיוב¹ אשר התפאר במהלך ביקורו אצל משפחה יהודית ביישוב עפרה ב 2001 על פעילותו כדי לסכל את הסכם אוסלו. בנוסף לכך, ניתנה ההצהרה האומללה והמפורסמת באמצע נובמבר 2018 של נתניהו שדרש משותפיו בקואליציה לא לתרום להפלת ממשלתו, ולא לחזור על השגיאה בשנת 1992 כאשר ממשלת הליכוד נפלה והוחלפה על ידי ממשלת העבודה אשר, לדבריו, הביאה לישראל את "אסון אוסלו". האם יש עוד מקום לספק לגבי כוונותיו הגלויות של נתניהו כלפי תהליך השלום? האם מישהו רואה באוסלו כאסון יכול להיות פרטנר לשלום?

בין שתי הקדנציות של נתניהו, עלה לשלטון אהוד ברק שסמך עליו מחנה השלום הישראלי, אך לא קיבל ממנו אלא אכזבה גדולה. במקום להמשיך את דרכו בכיוון שלום אמת עם הפלסטינים, ולפניהם גם הסורים, ברק עשה טעויות רבות שסיכלו את המו"מ בכך שהמציא את המנטרה השקרית שאין פרטנר לשלום בצד הפלסטיני. כך ברק תרם להסלמה. ואז

¹<https://www.youtube.com/watch?v=fJFLXBqaVSc>

הגיע הביקור הפרובוקטיבי בסוף ספטמבר 2000, כשמנהיג האופוזיציה הימנית אריאל שרון עלה לרחבת מסגד אל אקצה וכך הדרדר המצב לפרוץ האינתיפאדה הפלסטינית השנייה; למרות כל האזהרות הפלסטיניות באותה העת כי הביקור הפרובוקטיבי יוביל להדרדרות המצב, במיוחד כי רוב העם הפלסטיני סבל מתסכול גדול מכישלון המו"מ בקמפ דייוויד 2000. הפלסטינים תלו אז תקוות רבות; והאכזבה הייתה כגודל התקוות האלה. הטעויות הבולטות שביצעה ישראל באותה עת היו אי-יכולתה להבחין בין אזהרה לאיום, האזהרות הפלסטיניות נחשבו לאיום להצית את האזור, אם כי יש מקום רב להנחה שישראל קידמה במתכוון תפיסה מוטעית של האזהרות הפלסטיניות, כדי להאשים את הצד הפלסטיני באחריות להדרדרות.

כשעלה שרון לשלטון הכריז בתחילת הקדנציה שלו כי דין היישוב נצרים שברצועת עזה כדין תל אביב. אבל אחרי פחות משנתיים הוא אמר בפגישה של חברי הליכוד בכנסת שישראל חייבת לסיים את הכיבוש על העם הפלסטיני כי אין זה אפשרי שהפלסטינים יחיו תחת כיבוש לנצח.² אבל הנסיגה הישראלית החד צדדית מרצועת עזה, מבלי הסכם עם אש"ף, תרמה לניצחון של החמאס בבחירות למועצה המחוקקת הפלסטינית ב 2006. החמאס טרף את יסודות התהליך הדמוקרטי שהביאה אותו לפרלמנט, ביצע מהפכה צבאית עקובה בדם ברצועת עזה, והוביל את הפלסטינים לפיצול שנוא. זה היה מצב ייחודי שבו כוח פוליטי זוכה בבחירות דמוקרטיות

מבצע הפיכה צבאית נגד אותה מערכת פוליטית שהכניסה אותו תחת מטריית הפרלמנט. בכך חמאס ביצע הפיכה נגד עצמו עוד לפני שעשה זאת נגד הרשות הלאומית הפלסטינית. בשלהי 2018, ההנהגה הפלסטינית החליטה לאמץ את הפרשנות של בית המשפט החוקתי העליון בעניין המועצה המחוקקת, ואת יישום החלטות המועצות, הלאומית והמרכזית, לפיזור המועצה המחוקקת ועריכת בחירות כלליות.

למרות שנתניהו השתמש בפיצול בין הגדה המערבית ורצועת עזה כעילה להתחמק מצורכי הפתרון הפוליטי, העמדה הפלסטינית לא השתנתה, וכך מזכיר המדינה לשעבר של ארה"ב, ג'ון קרי, האשים את נתניהו באחריותו לקריסת המו"מ לשלום בחסות ארצות הברית במהלך כהונתו השנייה של הנשיא אובמה. קרי הודיע כי נתניהו אחראי לכישלון השיחות כי הוא הפר את ההסכמה ביניהם מאחר והוא לא עצר את הבנייה בהתנחלויות ולא שחרר את הפעילה הרביעית של האסירים הביטחוניים שנעצרו עוד לפני טרום החתימה על הסכם אוסלו. זאת הייתה מחווה נדירה בהיסטוריה של היחסים בין ישראל לארה"ב שבה גורם אמריקני רשמי שעדיין מכהן מאשים את ישראל בגרימת קריסתו של המו"מ לשלום.

העמדה הפלסטינית

בסוגיות הסדר קבע

שני המנהיגים המנוחים יאסר ערפאת ויחזק רבין בחרו לדחות את המו"מ על הסדר קבע לתקופה שלא תעלה על שלוש שנים, שבמהלכן ייושם הסכם אוסלו, שיכשיר קרקע נוחה

לזכות באהדה גורפת של המונים בשני הצדדים לקראת חתימה על הסכם שלום שישים קץ לסכסוך, יספק שלום וביטחון לישראלים, וישיג חופש ועצמאות לפלסטינים. המשא ומתן על הסדר קבע היה אמור להתחיל במהלך השנתיים האחרונות לפני תום תקופת המעבר של חמש שנים שנקבעה על ידי הסכם אוסלו שאמורה הייתה להסתיים בשנת 1999. משא ומתן זה היה אמור לקבוע את פתרון הקבע בין הצדדים לאחר הסכמה על פתרונות לכל הבעיות המורכבות שנדחו לאחר יישום הדרגתי של הסכם אוסלו.

להלן העמדה הפלסטינית בחמשת סוגיות הליבה והן גבולות, התנחלויות, ירושלים, פליטים ומים:

גבולות

סימון גבולות פתרון שתי מדינות חייב להתבסס על החלטות הלגיטימציה הבינלאומית ועיקרן:

1. החלטה 242 של מועצת הביטחון באו"ם שקבעה אי קבילותה של השתלטות על שטחי האחר בדרכי מלחמה, ודרשה שישראל תיסוג מהשטחים שכבשה בשנת 1967
2. החלטה 67/19 של העצרת הכללית באו"ם ב 29 בנובמבר 2012, אשר הכירה במדינת פלסטין על גבולות 4 ביוני 1967
3. חוות דעת מייעצת של בית הדין הבינלאומי לצדק שפורסמה ב 9 ביולי 2004 בנושא חומת ההפרדה, אשר תיארה אותה כבלתי חוקית ודרשה מממשלת ישראל להפסיק את בנייתה

4. החלטה 2334 של מועצת הביטחון באו"ם מיום 23 בדצמבר 2016 אשר קבעה שכל הצעדים שישראל נקטה בשטחים הכבושים מאז מלחמת יוני 1967 ועד היום הם אינם חוקיים
5. יוזמת השלום הערבית במרץ 2002, אשר אימצה פתרון צודק ומוסכם לבעיית הפליטים הפלסטינים על בסיס החלטה 194 של העצרת הכללית באו"ם.

בזמן שההנהגה הפלסטינית אימצה החלטות אלה, ואת כל החלטות האו"ם הנוגעות לסכסוך הערבי-ישראלי, ממשלות ישראל לדורותיהן עדיין מתנערות מהחלטות אלו, כמו גם מהעיקרון החשוב ביותר של המשפט הבינלאומי בנוגע למדינות, דהיינו, קביעת גבולותיהם המדיניים. מאחר שישראל עדיין לא הודיעה היכן גבולותיה, וממשיכה לפעול בהתאם לעיקרון שהוכרז על ידי שר הביטחון לשעבר, משה דיין, בעקבות מלחמת יוני 1967, שאמר כי גבולותיה של ישראל נקבעים על פי המקום האחרון עליו דורך אחרון חייליה. זה אומר שההרחבה הטריטוריאלית של ישראל תמשיך לשרת כבסיס לאסטרטגיה הישראלית המסתמכת על עליונות צבאית.

יתר על כן, חוק הלאום שנחקק על ידי הכנסת בשנת 2018 קובע כי ישראל דוחה באופן גורף את פתרון שתי המדינות ומתייחסת לטריטוריית "פלסטין ההיסטורית" כארץ "ישראל השלמה". חוק זה ביטל את קיומו של העם הפלסטיני ואת זכותו הלגיטימית להגדרה עצמית במדינתו הלאומית העצמאית בארץ מולדתו, זאת בהתבסס על כל האמנות וההחלטות הבינלאומיות הנוגעות לעניין הפלסטיני. בכך, ישראל הטילה על האזור כולו, ולא רק על העם הפלסטיני, סכסוך חריף שבבסיסו שתי הבנות סותרות שבהן העם

הפלסטיני דבק בכוח החוק, בעוד שישראל מנסה לכפות על העם הפלסטיני פתרון כוחני. ויש הבדל עצום בין זה לזה.

התנחלויות

ההתיישבות היהודית בשטחים הכבושים אינה חוקית על פי המשפט הבינלאומי. היא הייתה ותמשיך להיות מכשול עיקרי בפני הסכם שלום צודק וכולל. כל ממשלות ישראל, ללא יוצא מן הכלל, תרמו בקידום ההתנחלות בשטחים הכבושים מאז יגאל אלון, שר העבודה בממשלת לוי אשכול, שהציע ב 27 ביולי 1967 את תכניתו להתיישבות (תוכנית אלון). מספר ההתנחלויות הישראליות בגדה המערבית בשנות השמונים המאוחרות הגיע ל 138. אך המספר עלה עם תום 2018 ל 225 התנחלויות. בנוסף לזה ישנם 292 מאחזים ברחבי הגדה המערבית שאפילו הרשות השופטת בישראל קבעה שהם בלתי חוקיים! נציין שממשלת הימין הקיצוני בראשות בנימין נתניהו העלתה במהלך שנת 2018 שורה של חקיקות על מנת להפוך את המאחזים אלה לחוקיים באמצעות מאמצים בלתי פוסקים של שרת המשפטים איילת שקד, אשר השתלטה על מערכת המשפט בישראל, כולל בית המשפט העליון. ההתנחלויות הישראליות שולטות על כ 136 אלף דונמים, ועל כ 200 ק"מ של כבישים עוקפים המחברים את ההתנחלויות, שהפלסטינים מנועים מלהשתמש בחלק מהם. מספר המתנחלים בגדה המערבית, הסתכם ב 140 אלף ערב החתימה על הסכם אוסלו ב 1993 וכעת מספרם כחצי מיליון, בנוסף לתושבי ההתנחלויות (ישראל קוראת להם שכונות) שנבנות ברחבי ירושלים המזרחית ואדמותיה מסביב שישראל כבשה במלחמת

יוני 1967, שלא לדבר על 21,000 מתנחלים ברמת הגולן הסורית הכבושה.

מטרת חמדנות התיישבותית המטורפת הזו הייתה ליצור עובדות בשטח כדי למנוע את הקמתה של המדינה הפלסטינית. הצד הפלסטיני גילה רצון טוב והציע חילופי שטחים מינימאליים, שווים בגודלם שיאפשרו לישראל סיפוח גושי ההתנחלויות בסמוך לגבולות 4 ביוני 1967 לשטח ריבונותה, ובתמורה הבטחת רצף טריטוריאלי בין רצועת עזה לבין הגדה המערבית, כולל מזרח ירושלים. תחילת הצעה זו הייתה במו"מ בקמפ דייוויד 2000. אז הנשיא קלינטון הביע סיפוק מהצעת הפלסטינית בזמן שהואשמו שהם רק דוחים את מה שהוצע על ידי ישראל ללא מתן פתרונות או רעיונות חלופיים. כאשר אהוד ברק ראה כי הנשיא קלינטון מגיב בחיוב להצעה הפלסטינית, הוא קיבל את הרעיון, אך קבע כי החלפת השטחים תהיה ביחס 1:10. הנשיא המנוח יאסר ערפאת וצוות המו"מ דחו את עמדת ברק זו. ובמו"מ בטאבה ב 2001 ישראל הסכימה על העיקרון של 1:1 גם בגודל וגם באיכות, כמו גם שמרחב ההחלפה לא יהיה יותר מ 1.3% משטח הגדה המערבית. אבל ישראל העלתה את השיעור הזה ל 6.2% במו"מ עם אולמרט, שאמר אחר כך שהוא היה מוכן לרדת ל 4%. רעיון חילופי השטחים הוצע לסתור את הטענה הישראלית כי אי אפשר לפנות מספר רב של מתנחלים, אף על פי שמשפט הבינלאומי קבע כי הם לא יוכלו לחיות בשטח הפלסטיני הכבוש.

כ 80% מהמתנחלים היהודים בגדה המערבית מתגוררים בהתנחלויות הסמוכות לקו הירוק, כלומר בשטח שצפוי להיכלל בחילופי שטחים. לכן, פתרון הדילמה הזאת

למתנחלים הוא למעשה החלטה ריבונית של ממשלת ישראל, לא של המתנחלים עצמם. אם ממשלת ישראל תודיע שהיא מוכנה להגיע להסכם שלום צודק וכולל לסכסוך על בסיס פתרון שתי המדינות, ותקבע לוח זמנים לנסיגת כל כוחותיה מהשטחים הכבושים אל הגבול החדש בין שתי המדינות, המתנחלים המתגוררים בלב הגדה המערבית חייבים להשיב לשאלה המרכזית שתעמוד בפניהם: האם יישארו במקום שבו הם נמצאים הרחק משמירת הצבא הישראלי, אשר סיפק להם את כל ההגנה במשך עשרות שנים? המעמד המשפטי של השטחים הכבושים אינו משתנה עם הזמן. ולישראל לא יהיה מנוס אלא להכיר בחוק הבינלאומי ולקבל את ההחלטה האמיצה לסיים את הכיבוש שהחל ב-1967, מבלי להיות כפופה לסחיתות של מיעוט קטן בחברה הישראלית שמנסה לכפות על הרוב המכריע בישראל, את ההיגיון של כיבוש ויהירות. האם יעלה על הדעת שהאזור כולו ישלם בהרס, דם, ודמעות בגלל מתנחלים אלה? האם המתנחלים האלה יסכימו למסור את נשקם לביטחון הפלסטיני ולחיות תחת ריבונות פלסטינית, בהנחה שרעיון כזה מונח על השולחן בכל סבב משא ומתן עתידי? הצגת שאלות אלה למתנחלים יוביל אותם להבין את העובדות של ההסדר המדיני המתבסס על תמיכת הרוב המכריע של הפלסטינים והישראלים, ואז הם בהחלט יעדיפו לחזור לישראל במקום להישאר תחת ריבונות פלסטינית.

מהותו של תהליך השלום המוביל לפתרון שתי המדינות הוא דו קיום בשלום אמיתי בין שתי המדינות, פלסטין וישראל. לא יעלה על הדעת כי מיעוט קטן משני הצדדים יקבל זכות וטו לפוצץ כל הסכם שלום ביניהם ולדחוף אותם לעימותים תכופים ומתחדשים ללא הגבלת זמן. חשוב שהציבור בישראל

יהיה מודע שזה לא הגיוני כי האזור כולו ישלם מחיר כבד עבור שמירה על האינטרסים של מיעוט ימין קיצוני הרואה בהתיישבות יישום של מה שנקרא "הבטחה אלוהית".

ירושלים

העם הפלסטיני עומד על זה שירושלים המזרחית היא בירתה הנצחית של מדינת פלסטין העצמאית. יתר על כן, עמדה זו מבוססת על הזכות ההיסטורית ובלתי ניתנת לערעור של העם הפלסטיני באדמתו, והיא נהנית גם מתמיכת הלגיטימציה הבינלאומית. החלטת 252 של מועצת הביטחון באו"ם משנת 1968 קבעה שכל הצעדים שנקטו על ידי ישראל כדי לשנות את מעמדה של ירושלים בטלים, מבטלים ומפירים את החוק הבינלאומי. גם החלטה 476 בשנת 1980 חזרה על כל מה שנאמר בהחלטה 252, וכן גם החלטה 2334 של מועצת הביטחון באו"ם ב 23 בדצמבר 2016. בנוסף לכל אלה, יש גם את חוות הדעת המייעצת של בית הדין הבינלאומי לצדק בעניין חומת ההפרדה, אשר יצרה מציאות חדשה בירושלים למרות שהיא אינה חוקית על פי המשפט הבינלאומי. העמדה הפלסטינית הרשמית אינה מתנגדת לכך שהעיר ירושלים תישאר פתוחה בפני מאמיני שלוש הדתות, שבהן לכל אחד יש את חופש הפולחן הדתי במקום הקדוש לו. אף שהנשיא האמריקני דונלד טראמפ הפך את המשוואה הרגישה ביותר בסכסוך הערבי - ישראלי כשהוא הכריז על הכרה חד צדדית בירושלים כבירת ישראל, ועל העברת שגרירות ארה"ב מתל אביב לירושלים, הוא לא העז להתעלם מהעובדות ההיסטוריות וממעמדה של ירושלים כאשר הוא בחר את מילותיו בזהירות, ואמר שהעיר ירושלים קדושה ופתוחה למאמיני שלוש הדתות,

שבה המוסלמים מתפללים באל חראם א-שריף (ולא אמר הר הבית) והיהודים בכותל המערבי והנוצרים בווייה דולורזה. עם התנגדותם של ההנהגה הפלסטינית ושל רוב מדינות העולם לצעד אמריקאי זה הסותר כל יסודות הפתרון הפוליטי וגורם נזק רב לאמינותה של ארצות הברית וליכולתה לשמש כמתווך ביטראלי בתהליך השלום, ברור שדרישתה של ישראל לשליטה או ריבונות על חראם א-שריף אינה מקובלת אפילו על בעלת הברית האסטרטגית החשובה ביותר של ישראל, ארה"ב. זה היה מסר ברור מהנשיא טראמפ לממשלת ישראל אשר העדיפה להתעלם מנקודה בסיסית זו, ובחרה ללכת מאחורי נטייה מטורפת שלה עבור העברת השגרירות לירושלים, תוך כדי התעלמות מכוונת מהימנעותו של הנשיא טראמפ מלהשתמש במונח "ירושלים המאוחדת" אך אמר כי גבולות הריבונות הישראלית על העיר נקבעות במשא ומתן בין שני הצדדים.

פליטים

החלטת האו"ם 194 קובעת בבירור כי "יש לאפשר חזרה בהקדם האפשרי לפלסטינים הרוצים לחזור לבתיהם ולחיות בשלום עם שכניהם." אישור האו"ם להצטרפותה של ישראל לארגון היה מותנה במחויבותה ליישום החלטות 181 ו 194, כפי שנאמר בהחלטה 273 מיום 11 במאי 1949 אשר הכירה בישראל כמדינה חברה באו"ם. בנוסף לכך, האו"ם הכיר בזכויות הלאומיות הבלתי ניתנות לערעור של העם הפלסטיני, כולל זכותם של הפליטים לשיבה ולפיצוי. וכן גם יוזמת השלום הערבית בפסגת ביירות במרץ 2002 סיפקה נוסחה לפתרונות יצירתיים לבעיית הפליטים הפלסטינים בכך שהסירה את

חששותיה של ישראל מבעיה זו והעלתה "פתרון צודק ומוסכם לסוגיית הפליטים על בסיס החלטה 194."

אבל ישראל עד כה לא נקטה בעמדה ברורה כלפי יוזמת השלום הערבית וניסתה להתעלם ממנה ככל האפשר, למעט במקרים בהם פקידיים בישראל בוחרים להתייחס ליוזמה באופן סלקטיבי כדי להשיג יחסים תקינים עם מדינות ערב מבלי לשלם את המחיר הנדרש. יוזמת השלום הערבית הבהירה כי קודם כל ישראלי תסיים את הכיבוש שהתחיל במלחמת ששת הימים ותכיר במדינת פלסטין העצמאית על גבולות 1967 ואז יכוננו מדינות ערב נורמליזציה ביחסים עם ישראל. הרצף ברור למדי כאשר הוא מתחיל בסיום הכיבוש, הכרה במדינת פלסטין ורק לאחר מכן כיוון נורמליזציה ביחסים בין ישראל ומדינות ערב, ולא להיפך!

הפסגה הערבית בביירות התכנסה בחודש מרץ 2002. לאחר מכן התכנסו ביוני 2002 שרי החוץ של המדינות החברות בארגון לשיתוף פעולה אסלאמי בחרטום, בירתה של סודן, ואימצו את יוזמת השלום הערבית. אבל המפגש החשוב ביותר היה פסגת טהראן של אותו ארגון במאי 2003, שבה אימצה הפסגה את הצהרת שרי החוץ בחרטום. ובכן יוזמת השלום הערבית נתמכת על-ידי 57 מדינות ערביות ואסלאמיות, כולל איראן, וכולן מוכנות לכוון יחסי נורמליזציה עם ישראל לאחר שתיסוג מכל השטחים הערביים שכבשה ב 1967.

מים

המשפט הבינלאומי וכל הנורמות החלות בעולם מתייחסות למים כזכות יסוד של האדם. ישראל הכירה בזכותם

של הפלסטינים למים, אך קביעת זכויות אלה וכמויות המים לשימושם של הצדדים נותרה כפופה למשא ומתן על הסדר קבע. עם זאת, ישראל, ובהעדר הסדר קבע, פועלת על פי גחמותיה ומחלקת את המים בהתאם לאינטרסים שלה הרחק מזכויותיהם הלגיטימיות של הפלסטינים במקורות המים הטבעיים בפלסטין, ובכללן מאגרי המים התת קרקעיים, למרות שהאו"ם הכירה בריבונות העם הפלסטיני על המשאבים הטבעיים שלו. הדוגמא הבולטת ביותר של ההתפלגות הבלתי אחידה של מכסות המים היא העובדה שכל תושב בישראל מקבל כמות של כ- 500 ליטרים של מים ליום, ואילו מכסת המים לפלסטיני בשטחים הכבושים היא לא יותר מ 70 ליטר ליום.

נושאים אחרים שנויים במחלוקת

הסעיפים הבאים מהווים סוגיות אחרות השונות במחלוקת בין שני הצדדים. הם גם מתייחסים לחזון הפלסטיני בנושאים אלה כדי שהתמונה תהיה די ברורה למי שעדיין שבוי בנרטיב הישראלי הטוען כי אין פרטנר פלסטיני לשלום:

ביטחון

ביטחון הוא זכות ריבונית של כל המדינות. אין ספק כי הדרכים הטובות והקלות ביותר להשיג ביטחון הן לכונן שלום צודק, כולל ובר קיימא בין הפלסטינים והישראלים בפרט, ובמזרח התיכון בכלל. בהבעת רצונה הטוב להשיג את השלום הרצוי, הודיעה ההנהגה הפלסטינית כי לא תיכנס לשום ברית צבאית שתערער את היציבות והשלום באזור. כמו כן הביעה

נכונות להסכים על הסדרי ביטחון שעונות על צרכי הביטחון של הפלסטינים וישראליים ולא רק של ישראל, בידיעה כי גם לפלסטינים יש חששות ביטחוניות הרבה יותר מחששותיה של מעצמה אזורית כגון ישראל, אשר ברשותה כל סוגי הנשק הקונבנציונאלי והלא קונבנציונלי. יתר על כן, פתרון שתי המדינות יהיה מוקד תשומת לבה של הקהילה הבינלאומית, ולכן יחולו עליו התחייבויות וחובות בינלאומיות בניגוד לנסיגות חד-צדדיות כמו יציאת ישראל מלבנון בשנת 2000 ומרצועת עזה בשנת 2005. המשמעות ברורה: הסכם בין הצדדים בחסות בינלאומית הוא הערובה המצליחה ביותר ולא מהלך חד צדדי מצד זה או אחר.

הסתה

בכל מקום בעולם, מקרים בהם עוינות נוכחת נלווים בהסתת כל צד נגד האחר. הסכסוך הישראלי-פלסטיני אינו יוצא מכלל זה. אי אפשר להכחיש שההסתה קיימת בשני הצדדים, אם כי בדרגות שונות ומשתנות ללא הרף בהתאם לנסיבות ששוררות בכל שלב. אבל ההסתה הגרועה ביותר היא זאת של הכיבוש עצמו, בעוד שכמעט חצי מהעם הפלסטיני חיים בגולה (כמעת חמישה מיליון) והחצי השני חיים תחת הכיבוש (שלושה מיליון בגדה המערבית ושני מיליון ברצועת עזה). בנוסף לכך, ישנם כמעט שני מיליון פלסטינים החיים בישראל ועדיין משלמים את מחיר המשך הסכסוך בכך שממשלות ישראל מנצלות את הקונפליקט הזה כדי לשלול את זכויותיהם האזרחיות והפוליטיות. יש צורך בלהתייחס למניעים של הסתה קיימת בין הצדדים, שבה הפלסטינים מסיתים נגד הכיבוש הישראלי אך לא נגד מדינת ישראל שאתה חתם אש"ף על

הסכם אוסלו ואתה החליף מכתבי ההכרה הדדית. ההסתה הישראלית עוינת לפלסטינים וערבים בכלל, ומתנכרת לזכויותיהם הלאומיות של העם הפלסטיני בפרט, ושואפת לעקור אותו מארץ האבות שלו. לכן, ההנהגה הפלסטינית משוכנעת לחלוטין, כי סיום הסכסוך והשלמת פתרון שתי המדינות יסלקו גם את המתח הפוליטי והחברתי המפריע ליחסים בין יהודים לערבים בתוך ישראל עצמה, כמו גם בין ישראל והעולם הערבי.

מאחר ופעולות שרירותיות שונות של ישראל נמשכות נגד הזכויות הבסיסיות והקולקטיביות של העם הפלסטיני, ההסתה ההדדית מלווה את כל שלבי התפתחותו של הסכסוך הישראלי-ערבי. ככל שהאמצעים והמדיניות של הכיבוש כבדים יותר, כך גודל שיעור ההסתה הפלסטינית נגדו. גם ההפך הוא הנכון. כלומר, יחסים פתוחים ושקטים יותר בין הפלסטינים לישראל יפחתו שיעור ההסתה ביניהם. המשמעות ברורה: ככל שהתהליך המדיני יתפתח ויושג פתרון שתי המדינות, ההסתה בין שני הצדדים עומדת להעלם. ולאלו שלא מבינים את רעיון זה, אנו אומרים: תנו לנו דוגמה אחת בהיסטוריה שבה עמים מדוכאים קיבלו בוורדים ובפרחים את אלה שכבשו את אדמתם, החרמו את משאביהם, והכניסו את ילדיהם לכלא!

ישראל ופלסטין הסכימו במשא ומתן בואי ריבר באוקטובר 1998 להקים ועדה תלת-צדדית, אש"ף, ישראל, וארה"ב כדי לדון בסוגיית ההסתה ומציאת פתרונות לה. הוועדה נפגשה בחודשים הראשונים להקמתה, והפסיקה פעילותה מכמה סיבות, ביניהן פרוץ האינתיפאדה השנייה לאחר קריסת המשא והמתן בקמפ דייוויד 2000. לאחר בחירתו של מחמוד עבאס כנשיא ב-2005, חזרה ההנהגה הפלסטינית

והציעה חידוש ישיבות הוועדה. אבל ישראל דחתה וממשיכה לדחות עד ימים אלה את הבקשה בנימוק שהסתה נמצאת רק בצד הפלסטיני ושבישראל אין סימני הסתה נגד הפלסטינים! הצד הפלסטיני הכריז על נכונותו לחדש את עבודתה של הוועדה המשולשת הזאת בכל עת ושאין לו מה להסתיר בהקשר זה. ישנם מחקרים של חוקרים משני הצדדים אשר זיהו הסתה והציעו פתרונות לבעיה זו. אפשר לעיין בהרצאה שהציגה בעניין זה פרופ' נורית פלד אלחנן³ שבה חשפה את אי דיוק האשמת ההסתה שישראל מייחסת לעם הפלסטיני ולהנהגתו.

יהדות המדינה וחוק הלאום

ההתייחסות הרשמית היחידה למדינה היהודית היא זו שנכללה בהחלטה 181 מיום 29 בנובמבר 1947, שעסקה במיוחד בפלסטינים וביהודים החיים בפלסטין באותה תקופה, ולא התכוונה להקים מדינה ערבית לכל ערביי העולם ולא מדינה יהודית לכל יהודי העולם. המסמכים שהנפיקה ישראל, או שנחתמו עם כל מדינה או גורם חיצוני, כולם היו תחת השם "מדינת ישראל" ולא תחת שם אחר. תעודות הזהות הרשמיות וכל המסמכים הרשמיים בישראל נושאות את השם "מדינת ישראל" ולא מדינה יהודית. ההתעקשות על הגדרתה של ישראל כמדינה יהודית חייבת להיות כפופה באופן חוקי להחלטת החלוקה, עם נסיגת ישראל לגבולות שאושרו אז על ידי אותה החלטה זו. הטיפול הסלקטיבי והחלקי בהחלטה, בכך

3

<https://www.youtube.com/watch?v=IZYcc6Yua6c&feature=youtu.be>

שישראל רוצה את שמה כמדינה יהודית ומתעלמת מהממד הטריטוריאלי של ההחלטה, אינם מקובלים על כל אדם רציונלי ואינם מוצדקים על ידי אף חוק.

בנאומו ב-14 במאי 1948, כאשר הכריז על הקמתה של ישראל, אמר דוד בן-גוריון במפורש כי "מעתה והלאה היא תיקרא מדינת ישראל". גם כאשר נשיא ארה"ב הארי טרומן החליט לקבל את המלצת עוזריו להכיר במדינה היהודית ב-1948, מחק טרומן בכתב ידו את המילים "מדינה יהודית" והחליף אותן ב "מדינת ישראל". חוק הלאום שחוקקה ישראל ב-2018 נתן רק ליהודים את הזכות להגדרה עצמית על "ארץ ישראל" והתנכר לזכויות המיעוט הערבי הפלסטיני בישראל ואיים על קיומו. יתר על כן, חוק זה שולל מהפלסטינים בשטחים הכבושים את זכותם להגדרה עצמית, ובכך מוביל את ישראל, בין אם היא רוצה או לא, לשלטון אפרטהייד הדומה לזה שהיה בדרום אפריקה. יצוין כי 55 חברי כנסת הצביעו נגד חוק הלאום בנוסף למאה אלף ישראלים, 80% מהם יהודים, שהפגינו נגד החוק הזה. כל אלה ראו בחוק זה איום ההורס את הערכים והעקרונות שהם רצו לבסס את מדינתם עליהם.

כאשר ישראל חתמה על הסכם השלום עם מצרים בשנת 1979, היא לא דרשה ממצרים להכיר בה כמדינה יהודית. כמו גם עם הסכם השלום עם ירדן, שנחתם בשנת 1994. במשא ומתן שקדם לחתימת מכתבי ההכרה הדדית בין ישראל לבין אש"ף, ישראל לא דרשה מהארגון הפלסטיני להכיר במדינה היהודית, ובשני המסמכים שנחתמו על ידי ערפאת ורבין לא הייתה שום התייחסות למדינה יהודית. האם יעלה על הדעת שהפלסטינים יקבלו את הדרישה להכיר ביהדותה של ישראל, ובכך יסכימו לערער את היסוד החשוב ביותר של

הפתרון המדיני בין פלסטין לישראל, בעוד שלממשלות ישראל הקודמות לא היה אכפת מזה במשך ארבעה עשורים של משא ומתן עם מצרים, אש"ף וירדן? מטרת המשא ומתן היא להסכים על הדרך להגיע אל המטרה הרצויה, כלומר לפתרון שתי מדינות, פלסטין וישראל על גבולות יוני 1967. כל מהלך אחר יהיה ניסיון ישראלי להניח את העגלה לפני הסוסים ולהפריע לתהליך המשא ומתן על מנת להתעלם בכל מחיר של פתרון מדיני שישים קץ לסכסוך באזור.

הכרת האו"ם במדינת פלסטין

האו"ם הוא המקור המשפטי העליון המסדיר את היחסים בין מדינות העולם ופותר את מחלוקותיהם על פי המשפט הבינלאומי. בהקשר זה, יש להכרה של האו"ם בפלסטין אותה חשיבות של ההכרה בישראל בכך שמדינת פלסטין אושרה גם היא בהחלטת החלוקה 181 של האו"ם ב 1947. האו"ם חזר והכיר במדינת פלסטין כשהצביעו 138 מדינות בעד החלטת 19/67 ביום 29 בנובמבר 2012. אבל ממשלת ישראל התייחסה להכרה זו כאיום ועוינות כלפיה. ההיגיון אומר שישראל הייתה צריכה להיות הראשונה שתכיר במדינת פלסטין, מכיוון שהכרה זו מחזקת את הקרקע בפני ישראל שתהיה חלק מקונסטלציה אזורית עם יחסים פוליטיים ונורמליים עם כל מדינות ערב והעולם האסלאמי שאמצו את יוזמת השלום הערבית והביעו את נכונותן לכינון יחסים כאלה עם ישראל בתמורה להכרה ישראלית במדינת פלסטין על קווי 1967. בקיצור, הכרת האו"ם במדינת פלסטין אינה באה על חשבון הלגיטימיות של ישראל. להיפך, היא מחזקת את

הלגיטימיות של ישראל בזמן שהיא מציינת את אי חוקיותו של הכיבוש שהחל ביוני 1967.

תמיכה במשפחות של שאהידים,

אסירים ועצירים

טועים כל אלה שרואים בקצבות המשפחות של חללים, פצועים או אסירים פלסטינים כתמיכה בטרור. זוהי זכותם של משפחות אלה לקבל אותם מסיבה אחת והיא: משפחות אלה קידשו את ילדיהם למען מאבק לאומי לגיטימי נגד כיבוש זר, בדיוק כמו כל עמי העולם שלחמו נגד קולוניאליזם וכיבוש זר. האם זה הגיוני להעניש משפחה שלמה בגלל מה שאחד מבניה עשה? האם יש תקדים יחיד בהיסטוריה האנושית שבו נענשו המשפחות של אנשים שלחמו ונפלו בהגנה על עמם ועל חופש המולדת שלהם? המאבק הפלסטיני נגד הכיבוש אינו טרור, למרות שאנשים שונים רואים אחרת את אופיו של המאבק נגד מי שכובש את אדמתם ושולל מהם את זכותם להגדרה עצמית. ספרי ההיסטוריה מלאים בתיאורים בהם לוחם חופש ניתפש כטרוריסט בעין הצד השני הכובש את אדמתו והשולל ממנו את זכויותיו הלאומיות. אפילו הארגונים היהודיים לפני 1948 נכללו ברשימות הטרור של שלטונות המנדט הבריטי, וגם כן את מנהיגיהם ובראשם יצחק שמיר ומנחם בגין, שהפכו לראשי ממשלה בישראל. האם אהוד ברק לא אמר פעם, "אם הייתי פלסטיני ובגיל המתאים, הייתי מצטרף לארגון טרור?" מטבע הדברים כיבוש זר השולל זכויותיו הלאומיות של כל עם מובילות לשימוש באמצעי התנגדות שונים לכיבוש זה. אבל האמת ההיסטורית גם מאשרת מעבר לכל ספק כי סיום הסכסוך מוביל להיעלמות של סיווגים אלה, בעוד הצדדים נהנים משלום אמת

שמייסד דו קיום בר קיימה ושותפות אמתית המבוססת על הכרה הדדית, ולא על שלילת זכויות של צד אחד על ידי הצד השני.

יש להעלות שאלות נוספות בהקשר זה: האם ישראל, למשל, הענישה את משפחותיהם של חברי המחתרת היהודית שנחשפה על ידי שירותי הביטחון הכללי בישראל בתחילת שנות השמונים? טרוריסטים אלה, כפי שתיארה אותם ממשלת הימין עצמה בראשות מנחם בגין, ביצעו סדרה של פיגועים נגד מטרות פלסטיניות שכללו ניסיונות התנקשות בראשי הערים של שכם, רמאללה ואל-בירה, וניסיון פיגוע באוטובוסים פלסטינים צפופים באזרחים במזרח ירושלים, ותכנון לפוצץ את מסגד אל-אקצה, ועוד. ולמרות שבתי המשפט בישראל באותו זמן הוציאו נגדם עונשי מאסר לתקופות ארוכות, אף אחד מחברי המחתרת היהודית לא ריצה את תקופת עונשו. היו כאלה שיצאו מהכלא, או על ידי קיצור התקופה או קבלת חנינה, בזמן שאסירים פלסטינים בבתי כלא בישראלי לא קיבלו מחוות ממשלתיות כאלה בכלל!! אפילו כלואי הפעימה הרביעית של האסירים, שנאסרו מלפני החתימה על הסכם אוסלו, עדיין נמצאים במאסר בישראל, אם כי נתניהו הסכים אישית בחודש יולי 2013 עם שר החוץ האמריקני לשעבר, ג'ון קרי, לשחררם.

יותר משבעה עשורים עברו והעם הפלסטיני עדיין סובל מענישה קולקטיבית מסוגים שונים, שבה נקטה ישראל וממשיכה לנקוט במקומות ובמצבים שונים. ישראל קוראת להנהגה הפלסטינית לאמץ את אותה שיטה של ענישה קולקטיבית נגד עמנו. האם הענישה ישראל את משפחתו של יגאל עמיר, רוצח ראש הממשל יצחק רבין? האם הענישה את משפחתו של ברוך גולדשטיין, שביצע את הטבח במסגד אל-

אברהמי בחברון ב-25 בפברואר 1994 והרג שלושים פלסטינים ופצע עשרות אחרים, שהיו באמצע תפילת יום שישי ושהסיבה היחידה לרצח הייתה זהותם כפלסטינים? האם נענשו משפחותיהם של מבצעי השריפה עד מוות של הילד מוחמד אבו חדיר במזרח ירושלים ב-2 ביולי 2014? האם נענשו משפחותיהם של אלה ששרפו ב-31 ביולי 2015 בני משפחת דוואבשה בכפר דומא שבגדה המערבית? האם הענישה ישראל את משפחת החייל אלאור עזריה על מעשהו, אשר הפר את כל כללי פתיחה באש, והרג בדם קר את הפצוע הפלסטיני עבד אל-פתאח שריף ב-24 במרץ 2016, אף כי דימם ולא היווה סכנה לאף אחד באותו רגע? להיפך. עזריה קיבל חיבוק חם מאוד מהדרג המדיני והביטחוני הגבוה ביותר של ישראל. האם ישראל הענישה את קצין הביטחון בשגרירות ישראל בירדן על הריגתו של שני אזרחים ירדנים בבניין השגרירות? להיפך. נתניהו קיבל אותו אישית כגיבור, והוא או משפחתו לא היו נתונים לכל ענישה!! כיצד, אם כן, ניתן לפרש את הדו-פרצופית זו?

המאבק נגד כיבוש זר הוא זכות לגיטימית המובטחת במשפט הבינלאומי לכל מי שסובל מכיבוש, גם אם האמצעים בהם משתמשים כמה אנשים החיים תחת כיבוש אינם מקובלים על אחרים. במהלך אחת מפגישות המשא ומתן בין שני המנהיגים המנוחים, יאסר ערפאת ויצחק רבין, דרש ערפאת לשחרר את כל השבויים המוחזקים בישראל מלפני חתימת הסכם אוסלו. רבין התנגד, ואמר שיש לאלה דם יהודי על ידיהם וקשה לשחרר אותם מיד. ערפאת הגיב: "אני לא מבין את ההיגיון הזה כי אתה יושב עם מנהיג העם הפלסטיני. אני שלחתי אותם לבצע את מה שהם ביצעו נגד הכיבוש. לא אמרת

ששלום עושים בין אויבים?" רבין אמר שהנושא רגיש וזקוק לטיפול רגוע, כדי שדעת הקהל הישראלית לא תבוא אליו בטענות אם הוא יסכים לשחרר אותם מיד.

נקודה בסיסית שרבים אינם מודעים לה היא שבשנת 2003, כשנתניהו הצטרף לממשלת שרון והפך לשר האוצר, צמצמה ישראל למינימום את השירותים שסיפק השב"ס לאסירים הפלסטינים. וכך נאלצה הרשות הלאומית הפלסטינית להתערב ולעזור למשפחות האסירים כדי לכסות את ההוצאות של ילדיהם בבתי הכלא בישראל, בניגוד למה שנעשה בכל מדינות העולם, שבו ממשלות נושאות בנטל העלויות של בתי הכלא והאסירים ביחד ללא שום קשר לסיבות שבגללן הם נכלאו. כאשר אנו מדברים על נטל המעצר, אנחנו מתכוונים לכסף הדרוש לאסירים לקנות בהם מהקנטינה של הכלא, מוצרים שהפסיק שירות בתי הסוהר לתת להם, כגון מזון, משחת שיניים, סבון למקלחת, מכונות גילוח, ואפילו חומרי ניקוין לנקות את חדריהם. בעבר נהגו לומר שהכלא מספק מזון, שתייה ולינה בחינם. אך אסירים פלסטיני מאחורי הסורגים בישראל משלמים את מחיר מאסרם מכיסם! בנוסף לזה שהם עומדים בתנאים קשים של בידוד והתעללות מצד הסוהרים. מה שהרשות הפלסטינית עושה לאסירים הפלסטינים הוא חלק מהיענות הומניטארית לצרכיהם הבסיסיים בזמן שהמשפט הבינלאומי מטיל על ישראל את האחריות כלפי האסירים בבתי כלא שלה.

המצב הלא אנושי הזה בהחלט אילץ את הרש"פ לכסות הרבה מעלויות המאסר לא רק בבתי כלא אלא גם עלויות הביקורים של המשפחות בעת ביקור הבנים שלהם, במיוחד לאחר שהצלב האדום הבינלאומי קיצץ מתקציבו

והפסיק לשלם את עלויות האוטובוסים המסיעים את המשפחות פעם בחודש לבקר את ילדיהם בבתי הכלא בישראל. באיזו זכות מאשימה ישראל את הרש"פ בזה שהיא משלימה את העלויות שישראל סיפקה במשך 35 שנים, כאשר היא נטלה את כל עלויות מעצרם של הפלסטינים? באיזו זכות מאיימת ישראל לנכות את הסכומים ששולמו למשפחות האסירים מהחזרי המס שנצברו על ידי ישראל לטובת הרש"פ? ההסכמים שנחתמו בעניין זה ברורים ולא ניתן לשחק בהם? האם ארצות הברית, למשל, מבקשת ממדינות זרות לכסות עלות הכליאה של אזרחי מדינות אלה בבתי הכלא בארה"ב בגלל הפרות חוק שביצעו שם ונענשו עליהם בפני בתי משפט אמריקאים?

ההנהגה הפלסטינית תמיד נקטה עמדה עקרונית נגד כל סוגי התקפות מכוונות נגד אזרחים חפים מפשע. היא לגמרי מודעת, ורוצה שהציבור הישראלי גם ידע, כי הדרך היחידה לעקור את האלימות וסיבותיה משורש היא השגת פתרון שתי המדינות על גבולות 1967 לפי מה שנכלל בתכנית השלום הפלסטינית מאז 1988 ועד היום.

המצב ברצועת עזה

עזה היא לא יותר מאשר פצע אחד עמוק מאז השתלטות חמאס עליה בכוח הנשק ביוני 2007. אין צורך להיכנס לפרטי הסיבות שהביאו חמאס לשלטון, בין אם הקיפאון המדיני כתוצאה מהמדיניות של ממשלת ישראל דאז, ואת הנסיגה הישראלית החד צדדית ב 2005, דבר שסיפק לחמאס קרקע פורייה לייחס את הנסיגה למה שהיא תיארה כהישגי

התנגדותה לישראל. מה שחשוב הוא שאנחנו עד עצם היום הזה רואים שוב ניסיונות מטעם ישראלי להכשיל כל פיוס לאומי פנים פלסטיני כדי לשמור על הסטטוס קוו הנוכחי עד בלי די, כי זה משרת את מדיניותה של ישראל ומספק לה תירוץ לא להגיע להסדר פוליטי כולל לסיום הסכסוך בטענה שחמאס שולט ברצועת עזה.

לפני מספר שנים ישראל טענה שהיא לא תוכל להגיע להסכם עם הנשיא מחמוד עבאס "כל עוד אין לו שליטה על הרצועה". אז הצליחה ההנהגה הפלסטינית להגיע להסכם עם חמאס שיביא להקמת ממשלת פיוס לאומי ב 2014. התגובה הישראלית באה מיד לאחר מכן. נתניהו האשים את הנשיא עבאס במתן עדיפות לשלום עם חמאס על פני השלום עם ישראל!! כאילו נתניהו הציג על מגש של זהב פתרון של שלום לסיום הסכסוך, והפלסטינים הם שדחו אותו! עם זאת, יש לזכור כי המו"מ הפוליטי מתנהל בין ממשלת ישראל לבין אש"ף, הנציג הלגיטימי והבלעדי של העם הפלסטיני, כמו גם כי הגעה להסדר מדיני שתכליתו סיום הכיבוש, והכרת ישראל במדינת פלסטין העצמאית, שבירתה ירושלים המזרחית, על גבולות יוני 1967, יזרזו את סיום הפיצול שגם הוא אחד מתוצאות הנובעות מהמשך הכיבוש הישראלי במשך יותר מחמישה עשורים.

הפתרון המושלם למה שקורה ברצועת עזה הוא חזרת ההנהגה הלגיטימית הפלסטינית אליו ואיחוד שני חלקי המולדת על פי חוק אחד, ממשלה אחת, ונשק אחד כי אין מקום אלא רק לפלורליזם פוליטי. אבל התערבותה של ישראל בקיזוז מיסי הרש"פ ואיומיה שתעביר את הכספים אלה לרצועת עזה נותנות לחמאס תמיכה כספית, פוליטית, ומוראלית, ומרחיקה אותו מן הפיוס הלאומי הפלסטיני. ממשלת ישראל רוצה במצב

הנוכחי ברצועת עזה כדי להשתמש בו כתירוץ להכשיל כל הסכם שמוביל לפתרון שתי המדינות. וכפי שהתברר לאחרונה, ממשלת ישראל מעוניינת בהמשך שליטת חמאס בעזה ועוזרת בהכנסת כספים קטרים לחמאס ובשיתוף פעולה עם ממשלו של הנשיא טרמפ. האם יעלה על הדעת שחמאס יקבל את כל התמיכה הזו מממשלת ישראל מבלי הסכמתה של ארה"ב?

ישנם קולות רבים בישראל של מנהיגים פוליטיים וביטחוניים הרואים במדיניות ישראל כלפי רצועת עזה טעות חמורה בגלל ההשלכות של מדיניות זו על המחנה הפלסטיני המתון, וגם בגלל השפעתה על הסיכוי להגיע לפתרון שתי המדינות העונה לרצונות וצרכים של כל הצדדים לשלום, ביטחון, חופש ועצמאות, ומונע הדרדרות של ישראל אל תוך הבוץ של משטר האפרטהייד, שייתכן שהיא לעולם לא תצא ממנו!

* * * *

אלה הם יסודותיה הקבועות של
העמדה הלאומית הפלסטינית הרשמית
שאנחנו מעבירים לאלפי ישראלים
ממגזרים שונים של החברה, ולאנשי
פוליטיקה, כלכלה, חינוך, וגם פדרציות,
מועצות רשויות מקומיות, ויהודי העולם
בגווניהם השונים ולרבים אחרים. עם
רובם הלכנו צעדים מתקדמים מאוד על
דרך המאבק למען השלום והבנה
ישראלית-פלסטינית משותפת מצד
אחד, ועבודה ערבית –יהודית משותפת
בישראל מצד שני, נגד מדיניות של
עוינות והנצחת הכיבוש. כולנו
משוכנעים ששלום אמת, צודק וכולל,
יישאר תקוה נוצצת שכולנו נפעל לה.